

DE REFORMATIE

Weekblad tot ontwikkeling van het Gereformeerde leven

Onder redactie van Prof. Dr. F. J. J. Buijendijk, Dr. K. Dijk, Dr. V. Hepp en Dr. B. Wielenga

Medewerkers: Dr. H. A. van Andel, Solo; J. van Andel, 's-Gravenhage; N. Baas, Amsterdam; Prof. Dr. H. Ravinck, Amsterdam; Dr. Henry Beets, Grand Rapids, Mich., N.A.; Dr. Joh. C. Breen, Amsterdam; Prof. Dr. F. W. Grosheide, Amsterdam; Dr. W. G. Harrenstein, Medan; Prof. Dr. T. Hoekstra, Kampen; Dr. G. Keizer, Tiel; Dr. B. A. Knoppers, Almelo; Dr. J. G. Kunst, Arnhem; Dr. H. W. Laman, Assen; Dr. C. Lindeboom, Amsterdam; Prof. Dr. S. O. Los, Den Haag; Dr. F. C. Meijster, Rotterdam; Dr. J. C. de Moor, Utrecht; Prof. Dr. J. Ridderbos, Kampen; Dr. J. C. Rullmann, Utrecht; Dr. K. Schilder, Gorinchem; J. Schouten, Rotterdam; Dr. W. J. A. Schouten, Kampen; Dr. J. Thijss, Meppel; Dr. H. W. van der Vaart Smit, 's-Graveland; Dr. D. H. Th. Vollenhoven, Oostkapelle; Dr. J. de Vries, Tilburg; Dr. J. D. Wielenga, Anna-Jacoba-Polder; Mr. J. A. de Wilde, 's-Gravenhage.

Adres der Redactie:

Dr. V. HEPP, Paul Krugerstraat 55, Watergraafsmeer.

Drukkers-Uitgevers:

OOSTERBAAN & LE COINTRE, Goes.
Tel. No. 58. — Postrekening No. 36000.

Abonnement: f 1.25 per drie maanden bij vooruitbetaling.
Voor 't Buitend. en Ned.-Indië f 1.50 (voor Amerika \$ 3) p. jaar.
Advertentie: 35 ct. p. regel, Familieberichten 25 ct. p. regel.

INHOUD: Het doel der Jongeren V. — Uit de Schrift: Ironie — in 't gezicht van den dood, (Lucas 13:33). — Kerkelijk Leven: Reformatie v. d. Catechisatie II; Het geschil met Prof. Obbink — Pop. wetensch. Schetsen: Apologie en Natuurwetenschap III. — Uit het politieke en sociale leven: Een synodale uitspraak. — Zending en Evangelisatie: De opvoedkundige betekenis van de N.C.S.V. voor den Gereformeerden student II. — De nu-aanstond van den Evangelisatie-arbeid in Duitschland. — Literatuur en Kunst: Moderne Letterkunde en Chr. opvoeding XIX. — Perschoon. — Boekbespreking. — Correspondentie. — Kerknieuws.

HET DOEL DER „JONGEREN“.

V. (Slot).

Teneinde den lezer nog meer begrip te stemmen voor de gevoelige denkbeelden (Prof. van Dijk sprak eens van gedachtenklimaat) der „jongeren“, wil ik nog op twee belangrijke dingen de aandacht vestigen.

Het eerst de kwestie van de „jongeren en de kerk“.

Er is zuivere gerechtigheid in de klacht, dat er bij de „jongeren“ gewichtige afwijkingen zijn te constateeren in den kerkelijken levensvorm, en al meer noodig wordt het vermaan tot gehoorzaamheid aan de heilige orde, — maar geeft de kerk zich wel intensief rekenschap van de reden, waarom onder de ernstige „jongeren“, ik zeg niet de liefde tot de kerk minder, maar de kritiek op de kerk sterker wordt in onze dagen?

Er is onder de „jongeren“ een beklemmend gevoel, dat de „gemeenschap der heiligen“ in de hedendaagsche kerk (en, och, ook al jaren terug) meer is een artikel des geloofs, dan een bevestigende waarheid, en dat men daar, waar men de gemeenschap mystiek en praktisch zoekt te beleven, ze enghartig en farizeïsch begrenst tot den leerzuiveren kring, waartoe men „door genade“ zelf mag behooren.

Dit voelen de „jongeren“ niet alleen als een tekort aan idealisme, maar ook als een gemis aan begrip van den tijd, waarin God ons doet leven.

De „jongeren“ willen niet de „verflauwing der grenzen“, of het amalgaam der synthese, — maar zij verlangen, dat er meer ernst gemaakt wordt met de samenwerking tusschen alle schakeeringen der christelijke religie, zoover de grondbeginselen van het christendom dit gedoogen, niet alleen op het gebied van onderwijs, literatuur („Stemmen des Tijds“) en politiek, maar overal waar het geldt den geestelijken strijd tegen de zonden der eeuw en het propageeren van het Evangelie in de ontfermende wereld, van welke propaganda de fel veroordeelde N. C. S. V., ondanks al haar gevaren en gebreken, een eerbiedwekkend voorbeeld is.

Liefde tot uw kring, trouw aan uw kerk, zeggen de „jongeren“, is plicht, maar zie toe dat uw stipte kerkelijkheid niet ontaardt in een exclusief kerkisme, want kerkisme maakt het oog blind voor eigen gebreken en voor de deugden van den ander. Kerkisme maakt de ziel onvatbaar voor de noodzaak van reformatie en voor het verstaan van Gods stem, die in sektarische afwijkingen en religieuze stroomingen tot zijn leer-ge trouwe kerk vermanend spreekt.

Daar hebt ge de Ethischen! Niemand, die met zijn volle bewustzijn in de gereformeerde sfeer leeft, zal onaandoenlijk zijn voor het enorme gevaar van vervloeiing, dat ons juist van die zijde bedreigt. Maar verstaat de gereformeerde kerk dit ethisch verschijnsel in zijn historische oorzake-lijkheid, en heeft de gereformeerde christen zich voldoende eerlijk afgevraagd, of de opkomst en bloei van deze richting niet misschien samenhangt met een verflauwing of ontaarding, die in de gereformeerde kerk opkwam, en die men verzuimde therapeutisch te behandelen, ja, waarvan zelfs de diagnose ontbrak?

Is het alleen afkeer van de gereformeerde leer,

die vele „jongeren“ in ethische lectuur doet zwelgen, of is hier de mogelijkheid, neen werkelijkheid, dat de ethische richting iets aanvult wat in onze kring (niet behoefte, maar) begon te ontbreken?

Laat men toch denken aan de ernstige les, die God in vroeger tijd aan de kerk heeft gegeven, toen het methodisme onstuimig opsprong, omdat de kerk in trouweloozen slaap was verzonken.

En dan ook dit.

De gereformeerde kerk heeft terecht niet als Rome haar glorie gezocht in schitterend symbolische eeredienst-vormen. Zij heeft aan den kerkdienst overwichtig het karakter van predikdienst verleend. Maar nu dringt bij de „jongeren“ de vraag, of de gereformeerden niet te radicaal, wat de kerk eens aan vormenschoonheid bezat, heeft verlammen en, uit reactie, te zeer het vrijwillig bedelaarskleed in haar eeredienst is gaan dragen. Religie en kunst behoeven toch geen vijandinnen te zijn! En de ervaring bewijst, dat het verachten van den vorm niet per se leidt tot een evenredige versterking van het religieuze leven. Of meent ge, dat de menigmaal sjofele kerkinrichting bevorderlijk is aan de stemmige houding van de „tempelgangers“? En kan op haar beurt een slordige gedraging der menschen vóór en in den dienst wegbereidend werken tot de verbaat stellen van de ziel voor de intiemheid der eigenlijke religie?

De „jongere“ voelt dat hier iets om verandering, bepaaldelijk om aesthetische en symbolische verijning, roept.

Zoo is er meer.

Hoe lang toeft de kerk met een uitwerking van de liturgie, waardoor haar nieuw-testamentische heerlijkheid duidelijker aan het licht treedt?

Heeft de vrouw in de kerk ten volle de plaats, waartoe zij in het nieuwe verbond is gerechtigd? Is de verhouding tusschen kerkeraad en gemeente zoodanig, dat er geen belemmering plaats grijpt voor de ontplooiing van het ambt der geloovigen?

Wat doet de kerk, behalve de officiële Zondagsche en (uitstervende) wekelijksche diensten, tot bevordering van de beoefening van de gemeenschap der heiligen en onderlinge opbouw van kennis en geloof?

En de preek!

Prof. Hoekstra heeft in zijn brochure: „De tegenwoordige kritiek op onze preek“ reeds eenige bezwaren genoemd, echt uitgingen van het hart der „jongeren“, als daar zijn: de ouderwetse vorm, die niet past bij het taalgevoel dezer eeuw, de armoede aan echt evangelische Christus-verkondiging, het gebrek aan specialisatie van de bijzondere zielkundige toestanden, het te weinig rekening houden met de noden en problemen van dezen tijd.

De diagnose van de ontaarding is er, — maar wanneer zal de zware wapenrusting van een verouderde homiletiek verwisseld worden met het kleed der, ook voor den predikdienst, geordineerde christelijke vrijheid?

In zijn stoutmoedig geschrift „In dagen van crisis“ komt J. C. Wirtz terecht met de nuchtere vraag: „Hoe zijn wij aan onzen predikvorm gekomen?“ En dan maakt hij de simpele opmerking, dat wij ons voor die preekmethode niet kunnen beroepen op het voorbeeld van de leeraars en profeten van den ouden dag, en evenmin op de predikaties der apostelen, maar dat wij veel eerder dat voorbeeld moeten zoeken in „het koele, verstandelijke, Europa, bij de Grieken en Romeinen, die gewoon waren hun redenen voor het volk uit te spreken, zonder dat iemand hun iets vroegde.“ Hij durft zeggen, dat onze homiletiek eer in navolging van Cicero en Demosthenes, dan van de in den bijbel ons voorgestelde predikers is ontstaan. Na-

*) Zie de brochure van E. J. Rothuizen: „Onze Kerkgebouwen“, en vooral het grootsche reformatische boek van Dr. Kuiper, „Onze Eeredienst“. Wanneer zal de Kerk als kerk de stem van dit boek verstaan?

tuurlijk, — Wirtz geeft dit toe, — is deze heiden-sche afstamming van den preekvorm niet het bewijs, dat de methode niet deugt, en evenmin mag men den eisch stellen, dat de kerk aan het, altijd extra-ordinaire, optreden der apostelen, en bij name van onzen Heiland zelf, het voorbeeld voor den predikdienst zal ontleenen, — maar dit is dan toch zeker, dat de kerk zich niet op de Heilige Schrift kan beroepen, wanneer zij de vraag der „jongeren“ naar reformatie van den eeredienst, speciaal van den predikdienst, afwijzend beantwoordt.

Het laatst, waarop wij nog wijzen, is de verhouding van het christendom tot „het leven“.

Hier ook is het conservatisme een triomf voor den booze.

Gewoonlijk is men niet conservatief waar het gaat om de vaststelling van beginselen en leuzen. Geen enkele gereformeerde brengt iets in, als ge nog eens het oude woord laat schallen, dat het christendom een religie is, die „de eere Gods zoekt op alle terrein des levens“, en dat de christen „dankbaar aanvaardt en tot Gods eere gebruiken moet de gaven, die hem toekomen van het terrein der gemeene gratie“.

Maar, lieve, kijk nu eens naar de gedraging der beginsel-lievende broeders, waar het gaat om de aansluiting van het leven aan de beginsel-centrale.

Hoe staan de gereformeerden praktisch, bij name in hun kerkelijk leven, tegenover de kunst? Wat doen zij er aan, en wat geven ze ervoor? Hoe is in onze kringen de letterkundige herleving van '80 behandeld, en wat heeft men van deze „gave der gemeene gratie“ geleerd? Waar is de waardeering van ons volk, uit christelijk oogpunt, van de lichamelijke opvoeding en het inzicht in de goddelijkheid van het gepaste vermaak (Spr. 8:30)?

Neen, ik wil niet tot vertegenwoordigend type stellen den „opziener“, die bij het huisbezoek de kinderen des gezins ernstig vermaande toch niet aan gymnastiek te doen, als zijnde dit een „wereldgeijvormigheid“ — gelukkig is ons volk wel wijzer en ruimer in zijn kijk op het leven, maar dat er toch iets ontbreekt aan de „houding“ van ons volk ten opzichte van de bij de „jongeren“ zich baanbrekende liefde voor kunst en sport, durf ik, niet alleen op grond van uitgesproken klachten, maar ook van eigen waarnemingen met gerustheid te constateeren.

Tegenover de z.g. cultuur, waarmee de jongere generatie door den gang der geschiedenis in onvermijdelijke, en ook begeerde, aanraking kwam, staat ons volk als zoodanig, nog uit ouden sleur van onbegrepen puritanisme, overwegend negatief, of veroordeelend. Het is waar, — geen enkele kerkeraad zal het aandurven een gereformeerden wandelaar te censureren, omdat hij op een zomerdag den (toch zeer wereldschen) pier van Scheveningen betreedt, — misschien zijn er wel ambtsdragers, die zelf zonder „conscientie-bezwaar“ zulk een voet-tochtje maken over de zee, — het is even waar, dat ons gereformeerde volk, vooral culinair (culina = keuken) geen aanleg toont tot ascese, of onderschatting van het goede, „van het vette der aarde“, — maar anderzijds kan ook niet geloochend, dat de oudere generatie aan de „jongeren“ gedurig oorzaak tot ergernis geeft, waar het geldt hun „houding“ tegenover de nieuwe gaven van den tijd. Nog ligt in ons geheugen het bekrompen vooroordeel, waarmee in de kringen der vromen de fiets als een „wereldsch“ ding werd verdoemd, en „de vrouw op de fiets“ als een stuk onzedelijkheid werd gebrandmerkt. Thans komen de anderen de lichtzinnigheid van den christen, die in een vliegtuig stapte, bejammaren, op de-

*) Dit is een historisch feit van zeer recenten datum, plaats gehad hebbende in één onzer grootste stadsgemeenten.